

Sygn. akt I Ns 772/13

POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Marcin Kolasiński

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Magdalena Hausman

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2016 roku w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z wniosku **E. Z.**

z udziałem (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w G.**

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia

I. oddalić wniosek;

II. ustalić, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie;

III. tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa nakazać pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu od wnioskodawczyni E. Z. oraz od uczestnika (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. kwoty po 118,28 zł (sto osiemnaście złotych i 28/100) od każdego z nich.

Sygn. akt I Ns 772/13

UZASADNIENIE

E. Z. wniosła o ustanowienie na nieruchomości stanowiącej jej własność, oznaczonej numerem działki (...), położonej w G., dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą nr (...), na rzecz każdorazowego właściciela urządzenia przesyłowego – linii elektroenergetycznej zlokalizowanej na w/w działce, służebności przesyłu, polegającej na utrzymywaniu linii elektroenergetycznej, prawie do jej konserwacji i napraw. Tytułem wynagrodzenia za ustanowienie powyższej służebności wnioskodawczyni domagała się zapłaty jednorazowego wynagrodzenia w kwocie 77.660 zł. W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że pomimo wezwania uczestnik postępowania (...) S.A. odmawiała zawarcia z właścicielką nieruchomości umowy ustanawiającej służebność przesyłu. Wnioskodawczyni żądała określenia pasa służebności w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub – w razie gdyby taki nie obowiązywał – na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 6 lutego 2003 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych. Wysokość wynagrodzenia obliczona została jako różnica między wartością nieruchomości obciążonej służebnością a wartością nieruchomości przeznaczonej na usługi i handel z prawem do zabudowy. Wynagrodzenie w wysokości 77.660 zł stanowiło iloczyn strefy służebności wynoszącej 1765 m² i wartości 1 m² działki pod zabudowę w kwocie 55 zł, skorygowanego przez współczynnik 0,8. Ponadto, wnioskodawczyni zaprzeczyła, ażeby doszło do zasiedzenia przedmiotowej służebności przez uczestnika lub Skarb Państwa (k. 2-6, 120-121).

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniosła o oddalenie wniosku w całości. W uzasadnieniu pisma uczestnik przyznał, że na przedmiotowej nieruchomości znajdują się urządzenia przesyłowe stanowiące jego własność, jak też podniósł, że posiada już tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawczyni, albowiem uczestnik nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Ponadto, uczestnik zakwestionował wysokość wynagrodzenia dochodzonego przez wnioskodawczynię, jak i podaną we wniosku powierzchnię pasa służebności (k. 28-33). Jednocześnie uczestnik zainicjował inne postępowanie w sprawie o sygn. akt I Ns 1291/13 o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Po prawomocnym zakończeniu sprawy I Ns 1291/13, w której to wniosek o zasiedzenie został w części uwzględniony, a w części oddalony, uczestnik postępowania nadal domagał się oddalenia wniosku w części dotyczącej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji G.-W. – Ś., co do której stwierdzono zasiedzenie, oraz wniósł o ustanowienie służebności przesyłu w odniesieniu do linii elektroenergetycznej 110 kV relacji G.-W. – K. C., co do której wniosek o zasiedzenie oddalono. Ustanowienie służebności miałyby nastąpić za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 1.624 zł, przy przyjęciu, że powierzchnia pasa służebności wynosiła 169 m² (k. 142-142v, 169-170).

Natomiast wnioskodawczyni podtrzymała wniosek o ustanowienie służebności przesyłu co do obu linii elektroenergetycznych, przy przyjęciu powierzchni pasów służebności w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który z uwagi na posadowienie urządzeń przesyłowych wyłączał z zabudowy pas gruntu o szerokości 30 m. Wnioskodawczyni zwróciła uwagę, że zasiedzenie służebności w odniesieniu do linii elektroenergetycznej relacji G.-W. – Ś. nastąpiło jedynie w zakresie pasa służebności o szerokości 13 m. Wobec tego, powinna zostać ustanowiona służebność przesyłu dla pozostałego pasa o szerokości 17 m (k. 150-151).

W związku ze sprzedażą przez E. Z. w toku postępowania nieruchomości, której dotyczył wniosek, sąd zobowiązał pełnomocnika wnioskodawczyni do oświadczenia, czy podtrzymuje złożony wniosek, pod rygorem uznania, że go podtrzymuje (k. 245). W wyznaczonym terminie wnioskodawczyni nie ustosunkowała się do wezwania, wobec czego uznano, że podtrzymuje wniosek.

Sąd ustalił, co następuje:

E. Z. była właścicielką nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów numerem działki (...), o powierzchni 0,3000 ha, dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Prawo własności nieruchomości nabyła na podstawie warunkowej umowy sprzedaży z 18 września 2007 roku i umowy przeniesienia własności z 8 października 2007 roku. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 2012 roku dla działki nr (...) przewiduje jej podstawowe przeznaczenie na działalność usługowo-produkcyjną oraz uzupełniające na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, przy czym z zabudowy wyłączone są tereny położone w sąsiedztwie oraz pod liniami elektroenergetycznymi 110 kV w strefie o szerokości około 30 m.

Dowody:

- odpis księgi wieczystej nr (...), mapy nieruchomości i wypis z rejestru gruntów (k. 8-10, 57-58),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 23.02.2012 r. (k. 17-24, 160-167).

Na przedmiotowej nieruchomości znajdują się urządzenia służące do przesyłu energii elektrycznej w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej o wysokim napięciu 110 kV relacji G.-W. – Ś. (dawniej Łąkowa – T. – W. oraz G. I – T.). Urządzenia linii wysokiego napięcia 110 kV wybudowane zostały na podstawie decyzji Urzędu Miejskiego w G. z 23 kwietnia 1977 roku w sprawie zezwolenia na budowę linii, wydanej w trybie art. 35 ustawy z 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), a 30 listopada 1978 roku dokonano odbioru technicznego i gotowości eksploatacji tej linii. Decyzja w sprawie zezwolenia na budowę linii dotyczyła m.in. nieruchomości oznaczonej numerem działki (...). Wobec niestwierdzenia istnienia usterek uniemożliwiających załączenie linii pod napięcie, w dniu 30 listopada 1978 roku rozpoczęto przesyłanie energii elektrycznej przez te urządzenia. Na nieruchomości tej znajdują się również urządzenia służące do przesyłu

energii elektrycznej w postaci linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV relacji G.-W. – K. C. linia zachodnia. Urządzenia linii wysokiego napięcia 110 kV wybudowane zostały w 1974 roku, na podstawie decyzji z 22 maja 1975 roku o zatwierdzeniu planu realizacyjnego, a 31 grudnia 1974 roku nastąpił ich odbiór. Z uwagi na konieczność usunięcia usterek, przesyłanie energii przez tę linię rozpoczęło 25 stycznia 1975 roku. Na działce nr (...) nie znajduje się żaden słup elektroenergetyczny. Według Polskiej Normy, szerokość pasa służebności dla linii elektroenergetycznych o natężeniu 110 kV wynosi 14,1 m. Linia relacji G.-W. – Ś. na działce nr (...) ma długość 40 m, a linia relacji G.-W. – K. C. ma długość 14,98 m.

Dowody:

- dokumenty dotyczące posadowienia linii elektroenergetycznych na działce nr (...) (k. 34-56 oraz w aktach sprawy I Ns 579/12 na k. 285-287 /kserokopie na k. 129-131 akt niniejszej sprawy/),
- fotografie linii elektroenergetycznych posadowionych na innych nieruchomościach (k. 152-159),
- Polska Norma PN-E-05100-1:1998 (k. 171),
- opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki M. W. (k. 183-184) oraz opinia uzupełniająca (k. 202-203),
- opinia biegłego geodety P. P. (k. 220-232),
- przesłuchanie świadka T. N. (k. 127-127v).

E. Z. próbowała umownie uregulować z (...) S.A. stan prawny urządzeń przesyłowych znajdujących się na działce nr (...). Przedsiębiorstwo przesyłowe odmawiało jednak zawarcia umowy ustanowienia służebności przesyłu, powołując się na istnienie tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości obciążonej w postaci zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Dowody:

- korespondencja między E. Z. a (...) S.A. (k. 11-16).

Prawomocnym postanowieniem z 20 stycznia 2014 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 1291/13 Sąd Rejonowy w Grudziądzu stwierdził, że Skarb Państwa – Prezydent Miasta G. nabył z dniem 1 grudnia 1988 roku przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu o długości 40 metrów i szerokości 13 metrów, polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tejże nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych w postaci linii elektroenergetycznej, wchodzących w skład linii elektroenergetycznej 110 kV relacji G.-W. – Ś., oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tychże urządzeń i instalacji, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, obciążającą nieruchomość położoną w G., oznaczoną w ewidencji gruntów numerem działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Sąd oddalił natomiast wnioski o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu dotyczącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji G.-W. – K. C. linia zachodnia.

Dowody:

- dokumenty w aktach sprawy o sygn. I Ns 1291/13: wnioski (k. 2-7), postanowienie z 20.01.2014 r. (k. 156) i uzasadnienie postanowienia z 20.01.2014 r. (k. 161-169).

Następcą prawnym Skarbu Państwa co do obu linii elektroenergetycznych przebiegających przez działkę nr (...) jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G..

Dowody:

- dokumenty dotyczące następstwa prawnego (...) S.A. w zakresie urządzeń przesyłowych (k. 60-112).

Umową sprzedaży z 16 stycznia 2015 roku E. Z. zbyła nieruchomość oznaczoną numerem działki (...), o powierzchni 0,3000 ha, dla której Sąd Rejonowy w Grudziądzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Dowód:

- wydruk księgi wieczystej nr (...) (k. 234-240).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty przedłożone przez wnioskodawczynię oraz uczestnika, jak również na podstawie zeznań świadka T. N. oraz opinii biegłych z zakresu elektroenergetyki i geodezji. Wymienione dowody stanowiły w pełni wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych, które w przeważającej części były bezsporne. W szczególności, poza sporem w niniejszej sprawie pozostawał sam fakt posadowienia urządzeń przesyłowych w postaci dwóch linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV na działce nr (...), jak i ich przebiegu. Okolicznościami spornymi między wnioskodawczynią a uczestnikiem było natomiast ustalenie szerokości pasa służebności (30 m czy 14,1 m) oraz wysokości jednorazowego wynagrodzenia dla właściciela nieruchomości z tytułu ustanowienia służebności przesyłu.

Zgodnie z art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Ustanowienia służebności przesyłu mogą żądać wyłącznie przedsiębiorca przesyłowy, jeżeli właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności, a jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych (art. 305² § 1 k.c.), lub właściciel nieruchomości obciążonej, jeżeli to przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń przesyłowych (art. 305² § 2 k.c.).

Legitymacja do żądania ustanowienia służebności przesyłu (roszczenie o ustanowienie służebności) przysługuje więc ściśle określonym osobom, tj. tylko i wyłącznie przedsiębiorcy oraz właścicielowi nieruchomości, na której znajdują się urządzenia przesyłowe. Jak ustalono na podstawie aktualnych wydruków księgi wieczystej o numerze (...), w toku postępowania w dniu 16 stycznia 2015 roku wnioskodawczyni E. Z. zbyła przedmiotową nieruchomość. W konsekwencji, zdaniem sądu, utraciła ona legitymację do żądania ustanowienia służebności przesyłu na działce (...) oraz zapłaty na swoją rzecz wynagrodzenia z tego tytułu.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że przepis art. 192 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. co do zasady nie ma zastosowania w sprawie o ustanowienie służebności, albowiem kwestię kręgu uczestników w postępowaniu nieprocesowym samodzielnie reguluje art. 510 k.p.c. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach z 9 października 2013 roku, V CZ 47/13, LEX nr 1413048, oraz z 20 października 2004 roku, IV CK 91/04). W przypadku roszczenia o ustanowienie służebności przesyłu krąg uczestników postępowania uregulowany został przez przepisy prawa materialnego, tj. przytaczany wcześniej art. 305² k.c. Zbycie rzeczy objętej sporem nie pozostawało zatem bez wpływu na dalszy tok postępowania. Sąd nie stwierdził przy tym, ażeby konieczne było wezwanie z urzędu do wzięcia udziału w sprawie nowych właścicieli nieruchomości (art. 510 § 2 k.p.c.), albowiem wezwanie to dotyczyć powinno uczestnika postępowania, a nie wnioskodawcy. Według sądu, niedopuszczalna byłaby sytuacja, w której wzywa się inne osoby do wzięcia udziału w sprawie w charakterze wnioskodawców, narzucając im tym samym konieczność dochodzenia roszczenia, w tym przypadku ustanowienia służebności. Nie jest przecież wykluczona możliwość, że aktualni właściciele nieruchomości nie odmawialiby zawarcia umowy ustanowienia służebności przesyłu z przedsiębiorcą, jak też nie spieraliby się z nim o wysokość wynagrodzenia z tego tytułu. Wobec powyższego, w chwili obecnej nie

wiadomo nawet, czy istnieje przesłanka odmowy zawarcia umowy czy to przez właściciela, czy to przez przedsiębiorcę przesyłowego, która to warunkuje żądanie ustanowienia służebności przesyłu.

Choć uczestnik postępowania (...) S.A. ostatecznie uznał roszczenie o ustanowienie służebności dotyczącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji G.-W. – K. C. (k. 142-142v), to jednak – zdaniem sądu – zgoda taka nie zastępowała wniosku o ustanowienie służebności. Ponadto, o czym już wspomniano, niewykazana w tym przypadku była przesłanka odmowy zawarcia umowy przez aktualnych właścicieli nieruchomości (art. 305² § 1 k.c.). Nie wyklucza to jednak możliwości złożenia kolejnego wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, gdyby obecni właściciele i uczestnik nie doszli do porozumienia co do uprawnienia do korzystania z nieruchomości obciążonej czy też wysokości wynagrodzenia z tego tytułu.

Ponadto stwierdzić należy, że w odniesieniu do linii elektroenergetycznej 110 kV relacji G.-W. – Ś. uczestnik postępowania posiada już tytuł prawny do korzystania z nieruchomości obciążonej, albowiem – zgodnie z postanowieniem wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 1291/13 – nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu dotyczącą urządzeń przesyłowych tejże linii.

Zauważyć również należy, że przepis art. 514 § 2 k.p.c. przewiduje oddalenie wniosku w postępowaniu nieprocesowym z powodu oczywistego braku uprawnienia wnioskodawcy, i to na posiedzeniu niejawnym bez wzywania zainteresowanych do udziału w sprawie.

Wobec utraty przez wnioskodawczynię legitymacji czynnej do żądania ustanowienia służebności przesyłu, sąd oddalił pozostałe zgłoszone wnioski dowodowe, tj. z opinii biegłego rzeczoznawcy oraz zwrócenia się do Urzędu Miejskiego w G. o przedłożenie dokumentów (nagranie rozprawy z 21.03.2016 roku, protokół skrócony na k. 263). W zaistniałej sytuacji przeprowadzenie powyższych dowodów zmierzało do zwłoki w rozpoznaniu sprawy oraz zwiększenia jego kosztów.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o odroczenie rozprawy w dniu 21 marca 2016 roku z powodu zwolnienia chorobowego pełnomocnika. Pełnomocnik wnioskodawczyni wnosił już o odroczenie poprzedniego terminu rozprawy z tej samej przyczyny, który to wniosek został uwzględniony. W ocenie sądu, jeżeli przyczyną nieobecności pełnomocnika była długotrwała choroba, miał on wystarczająco dużo czasu na zapewnienie uczestnictwa w rozprawie pełnomocnika substytucyjnego (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z 6 października 1995 roku, I CRN 150/93, niepubl.). Nie stanowi w takim przypadku wystarczającego usprawiedliwienia również okoliczność, że prowadzi jednoosobową działalność.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 305² § 2 k.c. a contrario, sąd oddalił wniosek E. Z. o ustanowienie służebności przesyłu na działce nr (...), o czym orzeczono w punkcie I. sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania w punkcie II. postanowienia sąd orzekł na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c. Co prawda interesy wnioskodawczyni i uczestnika pozostawały przynajmniej częściowo w sprzeczności, to jednak uznano, że w okolicznościach niniejszej sprawy uzasadnione było zastosowanie ogólnej reguły ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym, a zatem każdy z uczestników poniósł koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Za orzeczeniem takim przemawiał w szczególności fakt obciążenia nieruchomości, będącej uprzednio własnością wnioskodawczyni, prawami na rzecz uczestnika, z tytułu których istnienia nie osiągała żadnych dochodów.

O nakazaniu pobrania od wnioskodawczyni i uczestnika na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grudziądzu kwot po 118,28 zł w punkcie III. sentencji orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.). Wydatki związane z postępowaniem, tymczasowo poniesione przez Skarb Państwa, wyniosły 236,56 zł, a składały się z części wynagrodzeń wypłaconych biegłym (485,37 zł /k. 189-190/ + 120,00 zł /k. 206-207/ + 631,19 zł /k. 243-244) = 1.236,56 zł – 1.000,00 zł uiszczonej przez uczestnika zaliczki). Mając na uwadze orzeczenie zawarte w punkcie II. postanowienia, zasadne było równomierne ich rozłożenie na wnioskodawczynię i uczestnika postępowania.